

Jak šel čas Precedensu Martina Němce

Precedens, přední soubor české nové vlny a jedna z největších legend české populární hudby, se letos dožívá čtyřicítky. Kapela, která dala domácí scéně přes deset alb a ve svém lůně zatím vychovala písničkáře Jana Saharu Hedla a pop hvězdy Báru Basikovou a Petra Koláře, jede dál s další zpěvačkou Danielou Langerovou a její nové EP Marie Bladová pokračuje v tradici originální, nesnadno uchopitelné poetiky, v níž si dnes už výhradní autor Martin Němec, skladatel, textař, malíř a spisovatel v jedné osobě, pohrává se znejistujícím efektem.

TEXT: JOSEF VLČEK

„Snažím se o to, aby moje tvorba nebyla postavena v jedné rovině,“ řekl Němec na konci osmdesátých let autorům knihy Excentrici v přiznání. „Přitahuje mě, když je vyřčené samo o sobě zpochybněno a tento rozpor vyvolává zamyšlení nebo smích. Může jít třeba jen o maličkost, která posune celou věc kousek jinam. A tohle, jinam se pak stává tím nejpodstatnějším.“ Kdo zná jeho výtvarné dílo nebo film T.M.A., který dělal s Jurajem Herzem, tuší, že i tam dodnes platí dávné Němcovo krédo.

Martin Němec pochází z malostranské výtvarnické rodiny a odmalička se tak nějak počítalo s tím, že půjde ve stopách svých rodičů. Chodil sice na piano, ale to byla spíše okrajová záležitost. Srdečně to prý nenáviděl. O pár let později

se ale situace změnila. To když se Martin při výtvarném studiu setkal s rockovou hudbou: „Jako každý jsem na střední umprum (SUPŠ) založil kapelu, protože jsem se zamiloval do skupiny Doors. V prvním ročníku, to nám bylo patnáct, jsme založili Bizarní stranu Československa. Tam jsme dělali divadelní hry a tam jsem taky napsal svou první skladbu. Bylo to do hry, v níž se prezidentem nějakého státu stane Olgoj Chorchoj. A já napsal hymnu toho neexistujícího státu trochu orwellovského typu.“ K divadelní hudbě se vrátil obloukem po více než třiceti letech a mezi jinými inscenacemi vytvořil pro Divadlo F. X. Šaldy baletní hudbu k inscenaci Periferie, která byla nominována na dvě Ceny Thálie, a předtím několik představení s mezinárodně

věhlasným režisérem a mimem Ctiborem Turbou.

V sedmnácti se dal dohromady se spolužákem a pověstným rebellem Janem Hedlem, zvaným Sahara, a založili svou první skupinu Duševní hrob. „Já jsem měl to malířství od dětství tak zcela předurčené, že jsem prostě musel začít revoltovat, a k tomu je rock opravdu ideální cestou.“ Vybral si pro tuto cestu sice talentovaného písničkáře a básníka, ale zároveň komplikovaného potížeistu a výtržníka. Mnohokrát se spolu nedohodli a málem do krve pohádali, ale přáteli jsou dodnes. Společně natočili i klasické samizdatové album Co nám zbývá..., které vyšlo na deskách až v roce 1991 pod hlavičkou skupiny Pra-precedens.

Martin Němec ve studiu Sono (2018), foto: Jan Šobr

Aby toho nebylo dost, v letech 1994 a 1995, kdy byla jeho nástupkyně Bára Basiková na mateřské, se Hedl znovu spojil se svým kamarádem a natočil s ním dvě sólová alba Šílený pondělí a Tajnej svatej. Druhé z nich dokonce pod hlavičkou Jan Hedl a Precedens. Písně Nelítej nízko a hlavně Tisíc jmen se dodnes hrají v rádiích.

Léta s Bárou

Duševní hrob na začátku osmdesátých let přerostl v Precedens. Temný Saharaův hlas a jeho někdy až ponuré texty si žádaly trochu projasnění. Jeden Martinův přítel ho upozornil na svoji známou z chaty – šestnáctiletou dívenku, která zpívá v kostelním sboru a je moc a moc nadaná. Jmenovala se Bára Basiková.

Nejdřív dělala Saharovi jen jakési křoví s obličejem schovaným za vějířem, ale pozvolna získávala v kapele větší a větší prostor. Sahara psal texty a většinu písní a Martin skládal Báře melodické linky. Precedens se po odchodu Sahary v roce 1984 stal senzací pražské hudební scény a Bára rychle zrála v největší ženskou hvězdu české nové vlny. I když se soubor vezl na vlně módního rockového novoromantismu, zářil brilantním operou poučeným Bářiným hlasem a Martinovou klasikou poučenou hudbou s výrazným zvukem syntezátorů a s jeho poetickými texty.

V letech 1987 až 1989 vydal Precedens tři významná, českou scénou dodnes formující alba Doba ledová (1987), Věž z písku (1988) a Pompeje (1989). Zvláště první deska se skladbami Doba ledová,

Odplouváš dál a Na hlavu postavená znamenala velký průlom. Hitem se najednou staly písně, které byly vlastně zhudebněnými básněmi a zároveň přinesly sound, kterému se do té doby obdivovali hudební fanoušci jen na deskách a z éteru chytané MTV.

Martin Němec na začátku devadesátých let považoval existenci Precedensu po trilogii za uzavřenou. Bára měla i jiné aktivity – s Michalem Pavlíčkem vystupovala ve Stromboli a zkusila si i dvě sólové desky. Když se to tak vezme, za oběma stál znovu Martin. Byl to on, kdo u prvního „bílého alba“ se známou písní Souměrná přišel s nápadem, aby skladby různých autorů spojil svými texty Jan Hedl (například Souměrnou Oty Balage). Druhé desky Viktorie královská se ujal opět Martin Němec, který protentokrát

vyměnil hlavičku Precedens za název Basic Beat.

Ďábelské devadesátky

Němec v devadesátých letech, to byla sopka. Atmosféra tvůrčí svobody ho vybičovala k dodnes nepochopitelnému objemu hudební produkce. Desky s Bárou Basikovou byly její nejviditelnější částí, ale skladatel se vydal i jinými směry. Už v roce 1992 zkomponoval oratorium Responsio Mortifera, jež bylo jakousi neoklasickou odpovědí na Honeggerovu Janu z Arku na hranici, mimochodem jedno z prvních děl vážné hudby, kde byl použit elektronický nástroj. Zkusil i další neoklasické kompozice, které bychom mohli označit za určitý typ ambientní hudby – Dreams of Sphinx (1993), Mountain of Ages (1994) a Angel Voices (1994).

Martin Němec s Dášou Součkovou – koncert Lili Marlene, Malostranská beseda (2021), foto: Jan Šobr

Už v roce 1992 na sebe upozornil hudbou k filmu Don Gio a o tři roky později se jako skladatel podílel na slovenském filmu Hazard s Pavlem Landovským v hlavní roli, vytvořil hudbu pro znělky slavných cyklů Febia Fera Feniče, jako byly Oko, Gen a Genus.

Jeden z několika Bářiných odchodů se zdá být definitivní a Martin Němec zatoužil po něčem klidnějším. Psal se rok 1996 a do Precedensu přizval původně metalového zpěváka Petra Koláře. Nebyl to špatný krok, v Kolářově robustním hlase našel opak křehké Bary, ale zároveň v něm objevil schopnost absorbovat svůj skladatelský styl na hranicích mezi popem, rockem, elektronikou a neoklasickou hudbou. Tak jako už dříve u Bary Basikové můžeme i o Kolářově období mluvit jako o předchůdcích dnešního v severovýchodních zemích a v Německu oblíbeného operního rocku.

Tempo neustává

Precedens s Petrem Kolářem vydržel sedm let a natočil dvě alba dalších Martinových skladeb. Už v roce 1996 to bylo La la la s hitem Horký odpoledne

Koncert Precedensu (2022), foto: Tom Rozkovec

hudbu k filmům Únos domů a Perníková věž (ke které dokonce napsal scénář). Začaly mu vycházet i první knihy – Stodola v roce 2004 a Vana s výhledem v roce 2008. A do toho všeho se Martin Němec nemalou měrou věnoval svým obrazům a často vystavoval.

Němec vředycky osciloval mezi několika druhy umění. „Často se stávalo, že jsem se ráno probudil a uvažoval o tom, zda půjdu ke klávesám do svého malinkého studia, do ateliéru, nebo k psacímu stolu. Jsem trochu paranoidní, patrně.“

Tím hlavním, co ho tehdy zaměstnávalo, byla ale nová skupina. Poprvé pracoval s altem. „Je tomu asi dvacet let, co jsem objevil Dášu Součkovou

a pro ni vytvořil svou další skupinu, Lili Marlene. Byla odlišná od Precedensu. Pokusil jsem se v ní vytvořit stylizovaný kabaret nebo, jak jsem tomu říkal, futuristický šanson. Precedens zvláště v těch prvních letech vyjadřoval odlidštěný, chladný svět, který jsme tehdy za normalizace odžívali. Když jsem tvořil Lili Marlene, měl jsem zase na mysli pouliční písničky, flašinetu, Berlín dvacátých let.“ Lili Marlene se zdatně rozjížděla, Martinova domovská scéna Malostranská beseda praskala ve švech a v tu chvíli se do Precedensu vrátila Bára Basiková. Lili Marlene existuje dodnes a nedávno vydala svou třetí desku.

Staří přátelé, nové objevy

Nová spolupráce s Bárou Basikovou netrvala dlouho, protože znovu otěhotněla, a přinesla jednu jedinou, ale velmi úhlednou desku Aurora z roku 2005. Ale ještě spolu oslavili třicáté výročí Precedensu. Pak přišlo období klidu.

„S Precedensem je to tak, že po odchodu zpěváků sice chvíli hibernuje, ale nikdy ho nerozpustím. Tak to bylo i tentokrát.“ Novou zpěvačkou se v roce 2016 stala Iva Marešová. Nebylo to úplně nejšťastnější období, jeden čehý, druhý hot – pár skvělých koncertů a nahraných písní, jeden videoklip. Přes

Nový Precedens, foto: Jiří Primas

„Když odešel Petr Kolář, tak jsme seděli s tehdejší kytaristou Tadeášem Věřčákem, který se k nám spolu se Sahrarou na čas vrátil, a on povídá: ‚Co kdybychom napsali Báře, jestli s námi nechce udělat album?‘ A spontánně jsme jí to rovnou z hospody napsali. A Bára okamžitě odpověděla: ‚No jasně že jo. A ať to je Precedens.‘“

Martin tak najednou vedl dvě skupiny s výraznými zpěvačkami. Dámy si kupodivu rozuměly, ba dokonce spolu natočily na novou desku Aurora duet Amor Muerto, evokující svým stylem i klipem dekadentní kabaret, který si až dnes dovedeme představit ze seriálu Babylon Berlín.

několik let spolupráce spolu vlastně nebyli schopni vytvořit žádné nové album. „Myslím, že problémem Ivy v Precedensu bylo to, že ji lidé často srovnávali s Bárou. Vlastně nevím. Nerozuměli jsme si zcela hudebně, ale i jinak. Občas kolem nás létaly jiskry,“ směje se Martin. „Potom, co jsme se rozešli, jsme paradoxně zase dobří přátelé a rádi se vidíme,“ uzavírá Němec další kapitolu své kariéry.

Martin začal znovu hledat Precedensu novou zpěvačku a na doporučení šéfa Rock Opery Milana Steigerwalda se poznal s Danielou Langerovou. Dostal od ní CD s nějakými nahrávkami a přinesl ho domů. „Tam seděl můj dlouholetý

„S Precedensem je to tak, že po odchodu zpěváků sice chvíli hibernuje, ale nikdy ho nerozpustím. Tak to bylo i tentokrát.“

spoluhrač Pavel Nedoma a moje žena Jana a já jim hlásil: ‚Ta Daniela je strašně milá, křehká a přitom zvláště silná holka, otevřená a ještě moc hezká – prostě těch kladných vlastností je tolik, že by už bylo absurdní, aby dobře zpívala.‘ Tak jsme si to pustili, a bylo jasno. Zaujala nás okamžitě.“

Přišel covid a členové Precedensu se rozprchlí. Bylo potřeba, aby Martin spolu s Nedomou dali dohromady novou kapelu. Pomohla Daniela, která jim doporučila pár muzikantů, se kterými předtím zpívala v různých rockových kapelách. Zbylo taky hodně času na zkoušení nových písní a transponování staršího repertoáru pro Danielin hlas. Že to šlo celkem dobře, prozrazuje remake jednoho z prvních hitů Precedensu Soumrak bohů na EP Marie Bladová. Poprvé od dob Bářiny verze dostala skladba novou, svěbytnou tvář.

„Můj workoholismus je vlastně jen zdánlivý, jsem v podstatě dost líný,“ směje se Martin. „Ale asi je to tím mým blížencectvím, že mám často zas něco jako přetlak tvořivosti. Kdyby to nešlo v takových nárazech, tak bych si asi racionálně vybral, jestli se výlučně věnovat malířství, nebo hudbě. Dnes už to považuji za rub a líc jedné mince. Malování je pro mě taková jóga, v ateliéru jsem svým pánem, mám pocit absolutní svobody, ale po čase mi schází práce s lidmi. Myslím tvůrčí a talentované muzikanty, jaké mám třeba teď v kapele. Je to skvělý pocit, když svou hudbou oslovíš o generace mladší muzikanty, oni s tou hudbou splynou a dávají do ní i něco ze sebe. Je to nesmírně kreativní – to muzikantské propojení. Tak jsem se rozhodl, že nebudeme kolem té kapelové čtyřčítky moc bilancovat a pojmem PRECEDENS 40+ si raději otevřeme další cestu, jak věřím a cítím.“ ☒